

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Анотація. Проведено аналіз тенденцій розвитку сільського господарства у Харківському регіоні, а також розроблено напрями покращення його стану.

Аннотация. Проведен анализ тенденций развития сельского хозяйства в Харьковском регионе, а также разработаны направления улучшения его состояния.

Annotation. The analysis of progress of agriculture trends in Kharkiv region is conducted, and also directions of improvement of his state are developed.

Ключові слова: регіон, сільське господарство, агропромисловий комплекс, заходи покращення стану сільського господарства.

Агропромисловий комплекс (АПК) займає одне з провідних місць у системі національної економіки України. Вітчизняний АПК поступово стає конкурентоспроможним на агропродовольчих ринках, збільшується його частка у загальносвітових обсягах виробництва стратегічно важливих видів сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів. Зростає споживання основних продуктів харчування населенням України. Поряд з тим існує низка проблем функціонування такої важливої сфери АПК України, як сільське господарство [1]. Це обумовлює необхідність виявлення сучасних проблем і напрямів ефективного розвитку сільського господарства регіонів України, зокрема Харківського регіону.

Мета дослідження – проведення аналізу тенденцій розвитку сільського господарства Харківського регіону, а також напрямів покращення його стану.

Найважливішою ланкою АПК, другою важливою галуззю матеріального виробництва України є її високоінтенсивне, багатогалузеве сільське господарство. В останні роки Україна збирає врожай на рівні 40 млрд т зерна. Але, незважаючи на ці високі показники, передові регіони, до яких відноситься і Харківський регіон, зі збору зерна мають значні проблеми [2].

Аналіз тенденцій розвитку сільського господарства у Харківському регіоні проведено на основі даних Головного управління статистики у Харківській області [2]. Згідно з цими даними, індекс обсягу сільськогосподарського виробництва регіону за 2011 р. становив 141,6 % (у 2010 р. – 88,6 %), у тому числі на сільськогосподарських підприємствах – 148,6 % (85,9 %), у господарствах населення – 135,8 % (91 %). При цьому виробництво продукції галузі рослинництва зросло на 72,8 %, тваринництва – на 1 %. У рейтингу регіонів за темпом зростання обсягів виробництва відносно 2010 р. Харківський регіон є лідером у країні. Питома вага регіону у загальному обсязі виробництва продукції сільського господарства становила 5,3 % (у 2010 р. – 4,4 %). Виробництво продукції рослинництва зросло на 72,8 %, у тому числі на аграрних підприємствах – на 85,9 %, у господарствах населення – на 61,7 %. За 2011 р. обсяг виробництва продукції тваринництва порівняно з 2010 р. збільшився на 1 %, у тому числі у господарствах населення – на 2,9 %, на сільськогосподарських підприємствах – скоротився на 1,3 %. Стан тваринництва у 2011 р. характеризувався такими показниками: всього у регіоні вироблено 114,3 тис. т м'яса, 472,8 тис. т молока, 1 297 млн шт. яєць. Порівняно з 2010 р. виробництво яєць зросло на 17,8 %, молока – на 1,2 %, а м'яса – скоротилося на 4,3 %. За розрахунками у господарствах усіх категорій на 01.01.2012 р. поголів'я великої рогатої худоби становило 199,6 тис. голів, а це на 2,5 % більше, ніж на початок 2011 р. Із загальнорегіонального числа сільськогосподарських тварин на початок 2012 р. у секторі домогосподарств утримувалось 50,2 % чисельності великої рогатої худоби, 59,2 % свиней, 85,8 % овець і кіз та 55,4 % птиці [2].

Можна відзначити позитивну тенденцію у розвитку сільського господарства регіону: зупинилося значне скорочення виробництва продукції тваринництва. Більш того, вперше за останні роки вдалося забезпечити зростання виробництва тваринницької продукції.

Для забезпечення подальшого розвитку сільського господарства у Харківському регіоні повинна здійснюватися ефективна регіональна економічна політика держави. У результаті проведення такої регіональної економічної політики Харківський регіон стане на одне з перших місць з виробництва сільськогосподарської продукції. Для цього доцільно розробити основні напрями розвитку сільського господарства Харківського регіону. Основними напрямами прискореного розвитку сільського господарства повинні стати, по-перше, підвищення ефективності галузі рослинництва; по-друге, розвиток високоефективних галузей свинарства і молочного скотарства; по-третє, врегулювання земельних відносин, раціоналізація землекористування; по-четверте, розвиток інфраструктури аграрного ринку, формування мережі оптових ринків та кооперативних каналів збуту сільськогосподарської продукції; по-п'яте, реформування аграрної освіти відповідно до реальних потреб сільського господарства. Крім того, необхідно стимулювати приток капіталу для забезпечення села ефективними новітніми технологіями обробки землі, посівів тощо, які впливають на кількість і якість зібраного урожаю, а в сукупності і на рентабельність вкладення коштів.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів щодо покращення стану розвитку сільського господарства дасть змогу, по-перше, частково вирішити питання безробіття сільського населення Харківського регіону; по-друге, підвищить конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції; по-третє, знизить соціальну напругу у країні.

Література: 1. Шумська Г. М. Соціально-економічні проблеми розвитку сільського господарства Харківського регіону / Г. М. Шумська // Матеріали ІІІ міжнародної науково-практичної конференції. – Х. : С.А.М., 2011. – С. 241–242. 2. Регіональна економіка : навчальний посібник / А. М. Золотарьов, Н. К. Гіковата, А. В. Кудлай та ін. ; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Золотарьова. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. – 368 с. 3. Головне управління статистики в Харківській області. – Режим доступу : <http://uprstat.kharkov.ukrtel.net>.